

לקוטי תורה • שיר השירים • מאמר 38

כי על כל כבוד חופה

”על כל כבוד חופה”

”כל כבוד” פירושו שני סוגי כבוד: כבודו של החתן — אור היורד מלמעלה למטה, וכבודה של הכלה — השתוקקות הנשמה העולה מלמטה למעלה. הניגודים הללו, כמו מים ואש, מתאחדים רק תחת חופה, אור מקיף שמבחינת סובב כל עלמין ונעלה משניהם; אצל האדם, חופת הכלה היא האהבה הבלתי מוגבלת ”בכל מאדך”, והיא מעוררת למעלה את חופת החתן.

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ”ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

/likuteitorah.com/he/likutei-torah/shir-hashirim/38

הנקודה

“כל כבוד” פירושו שני סוגי כבוד: כבודו של החתן – אור היורד מלמעלה למטה, וכבודה של הכלה – השתוקקות הנשמה העולה מלמטה למעלה. הניגודים הללו, כמו מים ואש, מתאחדים רק תחת חופה, אור מקיף שמבחינת סובב כל עלמין ונעלה משניהם; אצל האדם, חופת הכלה היא האהבה הבלתי מוגבלת “בכל מאדך”, והיא מעוררת למעלה את חופת החתן.

כל קטע: לשון המאמר, אחר כך התרגום, ואחר כך ביאור קצר תחת קו זהב. המספרים הקטנים בלשון המאמר מפנים להערות שבסוף.

המאמר בקצרה

דברי ישעיהו “ועל כל כבוד חופה” מלמדים על שני סוגי כבוד. “מלא כל הארץ כבודו” הוא הכבוד התחתון: מלכות, ממלא כל עלמין – זיו מצומצם המחיה את העולמות המוגבלים בריאה, יצירה ועשיה ומביאם לידי מציאות מאין; הוא נקרא כבוד נברא. “איה מקום כבודו” הוא הכבוד העליון, הנאצל, שהוא אין-סופי ונעלה מהשגה. יש שתי נקודות מבט עליהם. מנקודת המבט שלמטה, מה שאפשר להשיג הוא יש, ומה שלמעלה ממנו הוא אין; מנקודת המבט שלמעלה, סובב כל עלמין הוא היש האמיתי, וכל האור המחיה את העולמות הוא אין לפניו. אלה הם כבוד החתן, אור היורד כמים, וכבוד הכלה, מקור הנשמות העולה כאש. הניגודים הללו יכולים להתאחד רק באמצעות חופה הנעלית משניהם, ולמעשה לכל אחד מהם חופה משלו. בנשמה, האהבה “בכל נפשך” היא כלי מוגבל שנוולד מהתבוננות, ואילו האהבה “בכל מאדך” היא בלתי מוגבלת ומקיפה אותה כחופתה. על ידי אתערותא דלתתא היא מעוררת למעלה את חופת החתן, והחתן והכלה מתחברים.

מבנה

1	שני סוגי כבוד	11
“כל כבוד” מלמד על שניים. הכבוד התחתון, הכבוד הנברא, הוא מלכות, ממלא כל עלמין – זיו מצומצם בלבד המחיה את בריאה, יצירה ועשיה, כאשר עצמות ה' נמצאת שם בהסתר בלבד. הכבוד העליון, הכבוד הנאצל, הוא בלי גבול ונעלה מהשגה: “איה מקום כבודו?”		
2	יש ואין – משתי נקודות מבט	21-3
מנקודת המבט שלמעלה, סובב כל עלמין הוא היש האמיתי, וכל האור המחיה שלמטה הוא אין לפניו. מנקודת המבט שלמטה, הכבוד התחתון שאפשר להשיג נראה כיש, ומה שלמעלה ממנו נראה כאין, אף שלמעשה הוא עצמותו האין-סופית של ה', הכבוד העליון.		
3	החתן, הכלה והחופות שלהם	41
החתן (“חתן דמדרגה”, מלשון “חות דרגא” – רד מדרגה) הוא אור היורד כמים; הכלה (“כלתה נפשי” – נשמתי נכספה) היא מקור הנשמות העולה כאש. ניגודים כאלה מתאחדים רק באמצעות חופה מסובב כל עלמין. לכל אחד מהם חופה משלו: בנשמה, האהבה הבלתי מוגבלת “בכל מאדך”, שמקיפה רק משום שהכלי קטן, היא החופה שמעל האהבה המוגבלת “בכל נפשך”; על ידי אתערותא דלתתא היא מעוררת למעלה את חופת החתן, וכך החתן והכלה מתחברים.		

הכבוד התחתון (הכבוד הנברא) כבוד תתאה / כבוד נברא

מלכות כממלא כל עלמין: זיו והארה מצומצמים המחיים את בריאה, יצירה ועשיה ומביאים אותן לידי מציאות מאין. עצמות ה' נמצאת שם בהסתר בלבד.

הכבוד העליון (הכבוד הנאצל) כבוד עילאה / כבוד נאצל

כבוד בלי גבול, נעלה מאור והארה ומנעלה מהשגה: "איה מקום כבודו?" מנקודת המבט שלמטה הוא נראה כאין; למעשה הוא היש האמיתי, הווייתו ועצמותו של ה'.

יש ואין יש ואין

שתי נקודות מבט, ושתייהן אמת: מנקודת המבט שלמטה, העולם הנברא הוא יש והמקור שלמעלה הוא אין; מנקודת המבט שלמעלה, האור האין־סופי הוא היש האמיתי והעולמות הם אין לפניו.

כבוד החתן וכבוד הכלה כבוד חתן וכבוד כלה

החתן ("חתן", מלשון "חות דרגא" — רד מדרגה) הוא אור היורד מלמעלה למטה, כמים; הכלה ("כלה", מלשון "כלתה נפשי") היא מקור נשמות ישראל, מלכות דאצילות, העולה מלמטה למעלה, כאש.

חופה חופה

אור מקיף שמעל שני ניגודים, מבחינת סובב כל עלמין, שהארתו מאפשרת להם להתאחד. לכל אחד משני סוגי הכבוד יש חופה משלו.

"בכל נפשך" ו"בכל מאדך" בכל נפשך / בכל מאדך

הראשונה היא אהבה המוגבלת בתוך הלב, כלי שנוולד מהתבוננות בגדולת הבורא; השנייה היא בלתי מוגבלת, למעלה ממה שהלב יכול להכיל, והיא מקיפה את הראשונה כחופתה. היא מקיפה רק ביחס לקטנות הכלי של האדם.

קטע 1 • 11

שני סוגי כבוד

1 כי על כל כבוד חופה. הנה פיי כי על כל כבוד משמע ב' מיני כבוד.

"כי על כל כבוד חופה" — "כי על כל כבוד" משמעו שיש שני סוגים של כבוד.

המאמר פותח בסוף הפסוק בישעיהו ד, ה, שבו הנביא מנבא שה' יברא ענן ביום ואש בלילה על הר ציון: "כי על כל כבוד חופה". אדמו"ר הזקן מציין שהביטוי "כל כבוד" מרמז שיש יותר מסוג אחד של כבוד: יש שני סוגי כבוד.

והענין הוא כי פעם נאמר מלא כל הארץ כבודו¹ (עיין זח"ג [זהר חלק ג] צ"ג א' ח"ב [חלק ב'] נ"א) ופעם נאמר ברוך כבוד² ה' ממקומו איה מקום כבודו

והענין הוא שפעם נאמר: "מלא כל הארץ כבודו" (עינו בזהר, חלק ג, צ"ג ע"א; חלק ב, נ"א), ופעם נאמר: "ברוך כבוד הוי' ממקומו", וכן: "איה מקום כבודו?"

הכתובים מתארים את כבוד ה' בשתי דרכים מנוגדות. "מלא כל הארץ כבודו" (ישעיהו ו, ג) מציב אותו בכל מקום, ואילו "ברוך כבוד הוי' ממקומו" (יחזקאל ג, יב), יחד עם שאלת הקדושה "איה מקום כבודו?", מתארים אותו כמוסתר ונשגב מהשגה. הקטע בזהר המצוין כאן מפרש שהראשון עוסק בכבוד שלמטה והשני בכבוד שלמעלה.

והענין הוא כי מלא כל הארץ כבודו הוא בחינת כבוד תתאה שהוא בחינת המלכות הממלא כל עלמין המחיה עולמות בייע

והענין הוא ש"מלא כל הארץ כבודו" הוא בחינת כבוד תחתון, שהיא בחינת מלכות, ממלא כל עלמין, המחיה את עולמות בריאה, יצירה ועשיה,

הכבוד הממלא את הארץ הוא הכבוד התחתון. זוהי מלכות, מידת המלכות של ה', הפועלת כממלא כל עלמין: היא נכנסת בכל אחד משלושת העולמות התחתונים — בריאה, יצירה ועשיה — ומחיה אותם.

שהם מחודשים מאין ליש ובעלי גבול ואינם בערך הא"ס ית' וע"כ צריך הכח האלקי המחיה אותם להתצמצם את עצמו צמצום גדול שלא להשפיע

שהם מתחדשים מאין ליש, מוגבלים ואינם בערך אין סוף, יתברך. לכן הכוח האלקי המחיה אותם צריך לצמצם את עצמו בצמצום גדול, כדי שלא להשפיע

העולמות האלה נבראים יש מאין, הם מוגבלים ואינם בערך אין סוף. לכן הכוח האלקי המקיים אותם צריך להסתיר את עצמו בצמצום גדול, ולהעביר רק מעט.

רק הארה וזיו בעלמא שיתהווה יש מאין ונקרא כבוד שהוא רק בחינת אור וזיו בלבד

אלא הארה וזיו בלבד, כדי שתתהווה יש מאין. והיא נקראת "כבוד", שכן היא רק בחינת אור וזיו בלבד.

מה שעובר הוא רק זיק של הארה וזיו, במידה המספקת להוציא מציאות מוגבלת מאין ליש. משום כך הוא נקרא "כבוד": אין זה אלא זיו, ולא המקור שממנו הוא מאיר.

ואף שנאמר את השמים ואת הארץ³ אני מלא⁴ אני ממש שהוא בחינת עצמותו ית' היינו בבחינת העולם לבד כו' וכבוד זה הוא הנקרא כבוד נברא.

ואף שנאמר "את השמים ואת הארץ אני מלא" — "אני" ממש, כלומר בחינת עצמותו יתברך — הרי זה רק באופן של העולם וכו'. וכבוד זה נקרא "כבוד נברא".

בירמיהו כג, כד נאמר שה' אומר: "את השמים ואת הארץ אני מלא", ו"אני" פירושו עצמותו ממש. אדמו"ר הזקן משיב שעצמותו אכן נמצאת שם, אך כהעלם; מה שמתגלה בעולמות הוא רק ההארה, והארה גלויה זו נקראת "כבוד נברא".

(נראה שהוא מקור ביי"ע ושורשם שבאצילות כמ"ש במ"א גבי וכרוב אחד מקצה מזה⁵. ועמ"ש בד"ה תקעו בחדש⁶ בענין בראשית ברא אלקים ועמ"ש בד"ה את שבתותי תשמרו בענין כי בו שבת מכל מלאכתו אשר ברא⁷).

[נראה שזהו מקורם של עולמות בריאה, יצירה ועשיה, והשורש שלהם שבאצילות, כפי שנתבאר במקום אחר בענין "וכרוב אחד מקצה מזה". ועיינו במה שנכתב בד"ה "תקעו בחדש" בענין "בראשית ברא אלקים", וכן במה שנכתב בד"ה "את שבתותי תשמרו" בענין "כי בו שבת מכל מלאכתו אשר ברא".]

בהערה זו, שבסוגריים מרובעים, אדמו"ר הזקן מציע שהכבוד הנברא הוא המקור לשלושת העולמות התחתונים, כפי שהם מושרשים באצילות. הוא מפנה למה שנתבאר במקום אחר על הכרובים שבשני קצות הכפורת (שמות לז, ח), וכן לשני מאמרים: אחד על "בראשית ברא אלקים" (בראשית א, א), ואחד על שביתת ה' מכל המלאכה שברא (בראשית ב, ג).

אך יש עוד כבוד ב' והוא בחינת כבוד עילאה ונקרא כבוד נאצל (ועיי' בפ"י הרמ"ז [הרב משה זכות] במדבר קי"ח גבי הראני את כבודך)^{8,9} והיינו בחי' כבוד.

אך יש עוד כבוד, שני, והוא בחינת כבוד עליון, והוא נקרא כבוד נאצל (ועיינו בפירוש הרמ"ז, במדבר, קי"ח, על "הראני את כבודך"); והיינו בחינת כבוד

למעלה מהכבוד הנברא יש כבוד שני, עליון, הנקרא "כבוד נאצל" — נאצל, בניגוד לנברא. ההפניה שבסוגריים היא לרמ"ז (רבי משה זכות) בפירושו לזוהר, פרשת במדבר, דף קי"ח, על בקשת משה "הראני את כבודך" (שמות לג, יח).

שהוא בלי גבול למעלה מבחי' אור וזיו ולמעלה מבחי' השגה ועי' הוא שנאמר איה מקום כבודו.

שאינו מוגבל, למעלה מבחינת אור וזיו ולמעלה מבחינת השגה; ועל כך נאמר: "איה מקום כבודו?"

הכבוד העליון הזה אינו מוגבל: הוא למעלה מבחינת אור וזיו, ונעלה מכל מה שהשכל יכול לתפוס. לכן שואלים עליו: "איה מקום כבודו?" — אי אפשר לאתר אותו או להשיגו.

והענין הוא כי הנה יש ב' דעות. הא' שלמטה הוא היש ולמעלה הוא האין כמאמר מאין ליש^{10,11}.

והענין הוא שיש שתי דעות. הראשונה היא שלמטה יש, ולמעלה אין, כמאמר: "מאין ליש".

כדי להסביר את שני הכבודים, אדמו"ר הזקן מציג שתי דעות בשאלה מהו "יש" ומהו "אין". הראשונה היא הדעה הרגילה, המשתמעת מן הביטוי "מאין ליש": העולם הנברא שלמטה הוא ה"משהו" הממשי, ואילו המקור שלמעלה, שאי אפשר לתפוס, הוא ה"אין".

קטע 2 • 21-3

יש ואין — משתי נקודות מבט

2 ודעה הבי הוא שלמעלה הוא היש ולמטה הוא האין. אך שניהם אמת שמלמעלה [שמלמעלה] למטה למעלה

הוא

והדעה השנייה היא שלמעלה יש קיום אמיתי, ולמטה אין. אבל שתי הדעות אמת: כשמסתכלים מלמעלה למטה, למעלה הוא

הדעה השנייה הופכת את הראשונה: למעלה נמצא הקיום האמיתי, ולמטה — אין. אדמו"ר הזקן אומר ששתי הדעות אמת, כל אחת מנקודת מבט אחרת, ומתחיל בתיאור המבט מלמעלה למטה.

היש אמיתי בחיי סוכ"ע ולמטה הוא האין לפי שכל האורות והמשכות להחיות את הנבראים אינו רק הארה בעלמא וכולא קמיי [קמיה] כלא חשיב ולכך נקי אין.

הקיום האמיתי, בחינת סובב כל עלמין, ולמטה הוא אין, משום שכל האורות והמשכות המחיים את הנבראים אינם אלא הארה בלבד, ו"כולא קמיה כלא חשיב" — הכול לפניו נחשב כלא כלום; ולכן נקרא אין.

מנקודת המבט שלמעלה, הקיום האמיתי הוא סובב כל עלמין — האור האין־סופי הגדול מכדי להיכנס לתוך העולמות. העולמות, ואפילו כל האורות המחיים אותם, הם רק הארה קלושה לעומתו; "כולא קמיה כלא חשיב" — הכול לפניו נחשב כלא כלום, ולכן מה שלמטה נקרא "אין".

3 ומלמטה למעלה אזי למטה הוא היש לפי שהוא בבחי' השגה כבוד תתאה ולמעלה הוא האין לפי

וכשמסתכלים מלמטה למעלה, הרי שלמטה ישות, משום שזה בגדר השגה — כבוד תתאה; ולמעלה אין, משום

כשמסתכלים מלמטה למעלה, מצד הנברא, הכבוד התחתון נחשב לישות, משום שהוא בתחום ההשגה. מה שלמעלה ממנו נחשב לאין, משום שהוא למעלה מן ההשגה.

שהוא למעלה מהשגה ולית מחשבה תפיסא ביה כו' אבל באמת הוא היש האמיתי שהוא מהותו ועצמותו שבלי גבול ונקרא כבוד עילאה.

שהוא למעלה מן ההשגה, ו"לית מחשבה תפיסא ביה" וכו'. אבל לאמיתו של דבר, הוא היש האמיתי, שהוא מהותו ועצמותו, שאין לו גבול, והוא נקרא כבוד עילאה.

המדרגה העליונה היא למעלה מן ההשגה, כלשון האמרה: "לית מחשבה תפיסא ביה". אך מה שנראה מלמטה כ"אין" הוא לאמיתו של דבר היש האמיתי — הווייתו ועצמותו האינסופיות של ה', והיא הנקראת כבוד עילאה.

קטע 3 • 41

החתן, הכלה והחופות שלהם

4 וזהו ענין כבוד חתן וכבוד כלה כי חתן הוא¹² מלשון חות דרגא שהוא בחי' ירידת אור והמשכתו מלמעלה למטה כמים שיורדים ממקום גבוה כו' והוא הנקרא כבוד חתן.

וזהו ענין כבוד החתן וכבוד הכלה. חתן קשור לביטוי "חות דרגא" — רד מדרגה — והוא בחינת ירידת האור והמשכתו מלמעלה למטה, כמו מים היורדים ממקום גבוה וכו'; וזה נקרא כבוד החתן.

שני הכיבודים נקראים כאן "כבוד החתן" ו"כבוד הכלה". אדמו"ר הזקן קושר את המילה חתן לביטוי התלמודי "חות דרגא", "רד מדרגה", שנאמר בהקשר של לקיחת אישה. לכן החתן מסמל אור שיורד מלמעלה למטה, כמו מים הזורמים ממקום גבוה.

וכלה הוא מלשון כלתה נפשי¹³ שהוא מלמטה למעלה מי לי בשמים¹⁴ כו' כלה שארי ולבבי¹⁵ כו' צמאה לך נפשי¹⁶ כו' והוא כטבע האש לעלות למעלה ליכלל ביסוד האש שלמעלה.

כלה קשורה לביטוי "כלתה נפשי", כלומר נפשי כְּלָתָה מגעגועים, והוא ענין של תנועה מלמטה למעלה: "מי לי בשמים" וכו'; "כלה שארי ולבבי" וכו'; "צמאה לך נפשי" וכו'. הדבר דומה לטבע האש לעלות כלפי מעלה ולהיכלל ביסוד האש שלמעלה.

המילה כלה נקשרת לביטוי "כלתה נפשי" (תהילים פד, ג) — געגועיה העזים של הנפש לעלות אל ה', כפי שמתבטא גם בפסוקים מתהילים עג וסג המובאים כאן. תנועה זו כלפי מעלה דומה לאש, שטבעה לעלות ולהתמזג ביסוד האש שלמעלה.

כמו כן מקור נשיי [נשמות ישראל] שהיא בחינת מלכות דאצילות תמיד היא עולה ונכללת למעלה כמייש למען יזמרח כבוד¹⁷ כו'

כך גם מקור נשמות ישראל, שהוא בחינת מלכות דאצילות, עולה תמיד ונכלל למעלה, ככתוב: "למען יזמרח כבוד" וכו',

בדומה לכך, מקור נשמות ישראל — מלכות דאצילות — עולה ללא הרף כדי להיכלל במה שלמעלה ממנו. בתהילים ל, יג, הפסוק "למען יזמרח כבוד" מתאר את השירה העולה ללא הפסקה כ"כבוד".

קארי תדיר ולא שכיך¹⁸ כו' בחי' צמאה לך נפשי ונקרא כבוד כלה וא"כ החתן והכלה הם כ' הפכים שזה טבעו מלמעלה למטה

"קורא תמיד ואינו שוקט" וכו', בחינת "צמאה לך נפשי"; והיא נקראת כבוד הכלה. אם כן, החתן והכלה הם שני הפכים, שכן טבעו של האחד הוא מלמעלה למטה,

הביטוי שבזוהר, "קורא תמיד ואינו שוקט", מתאר את מלכות שאינה חדלה לקרוא כלפי מעלה, כביטוי לצימאון של "צמאה לך נפשי"; זהו כבוד הכלה. נמצא שהחתן והכלה הפכים: טבעו של החתן לרדת מלמעלה למטה.

וזה טבעו מלמטה למעלה וכדוגמת מים ואש שהם ב' הפכים בתכלית וא"כ היאך יכולים להתחבר ע"י יש בחי' חופה ש למעלה משניהם

ואילו טבעו של האחר הוא מלמטה למעלה, כדוגמת מים ואש, שהם הפכים גמורים. אם כן, איך הם יכולים להתחבר? לשם כך יש בחינת חופה, שהיא למעלה משניהם,

טבעה של הכלה הוא ההפך — לעלות מלמטה למעלה, כשם שהמים זורמים כלפי מטה והאש עולה כלפי מעלה. הפכים גמורים אינם יכולים להתחבר בכוחות עצמם, ולכן דרושה חופה, בחינה הנעלית משניהם.

שהוא מקיף עליהם מבחינת סוכ"ע וע"י הארת המקיף הנ"ל שלמעלה משניהם יכולים להתחבר יחד אף שהם ב' הפכים בתכלית כידוע ע"פ עושה שלום^{19, 20} כו'.

והיא מקיפה אותם, מצד בחינת סובב כל עלמין. באמצעות הארת האור המקיף הנוכרת, שהיא למעלה משניהם, הם יכולים להתחבר, אף שהם הפכים גמורים, כידוע על הפסוק "עושה שלום" וכו'.

החופה מקיפה את שניהם מצד בחינת סובב כל עלמין, האור האינסופי המקיף את כל העולמות. מכיוון שהארתו נעלית משניהם, היא מאפשרת להפכים להתאחד, כידוע מהביאור על "עושה שלום במרומיו", שה' עושה שלום בין אש למים.

אך הנה בדרך פרט יש שני חופות חופה לחתן וחופה לכלה וכמ', ש כי על כל כבוד²¹ חופה²²

אך בפרט יש שתי חופות: חופה לחתן וחופה לכלה, ככתוב: "כי על כל כבוד חופה".

בהתבוננות מדויקת יותר, יש שתי חופות: אחת מעל החתן ואחת מעל הכלה. כך נדרש כאן הפסוק "על כל כבוד" — מעל כל אחד מן הכיבודים יש חופה.

והיינו על כל בחינת כבוד משני כבוד הללו שהוא כבוד חתן וכבוד כלה יש בחי' חופה שהוא בחי' מקיף כלומר, מעל כל אחת מבחינות הכבוד הללו — כבוד החתן וכבוד הכלה — יש בחינת חופה, שהיא בחינת אור מקיף.

מעל כל אחד משני הכיבודים, כבוד החתן וכבוד הכלה, יש חופה — אור מקיף המקיף אותו מלמעלה ואינו נכנס לתוכו.

והענין הוא כי בחי' כבוד כלה הוא מ"ש למען יזמרך כבוד כו' וכמ"כ [וכמו כן] בנפש הוא בחי' האהבה והתשוקה המוגבלת בלב ונקרא אהבת בכל נפשך

העניין הוא כך: בחינת כבוד הכלה היא מה שנאמר: "למען יזמרך כבוד" וכו'. וכך גם בנפש, זו בחינת האהבה והכמיהה המוגבלות בלב, והיא נקראת אהבת "בכל נפשך",

אדמו"ר הזקן פותח בחופת הכלה. כבוד הכלה, השירה העולה של "למען יזמרך כבוד", מקבילים בנפש האדם לאהבה ולכמיהה לה' שהלב יכול להכיל; זו האהבה של "בכל נפשך" (דברים ו, ה).

שהוא בחינת כלי שנמשך על ידי ההתבוננות בגדולת הבורא ²³ ית' כמ', ש נודע בשערים בעלה ²⁴ כל חד לפום מה דמשער בלכו ²⁵ ונמשך מזה בחי' אהבה המוגבלת בלב.

שהיא בחינת כלי, הנמשכת מההתבוננות בגדולת הבורא ית', כמו שנאמר: "נודע בשערים בעלה" — כל אחד לפי מה שהוא משער בלכו; ומכך נמשכת בחינת אהבה המוגבלת בלב.

אהבה כזאת היא "כלי": היא נובעת מהתבוננות בגדולת הבורא, ולכן מידתה כמידת ההבנה של האדם. הוזהר דורש את "נודע בשערים בעלה" כך: "כל אחד לפי מה שהוא משער בלכו", ולכן האהבה הנוצרת מוגבלת בלב.

משא"כ אהבת ובכל מאדך ^{26,27} היא בחינת האהבה שהיא גדולה מאד בלי גבול שאין ביכולתה להוגבל בלב כ"א היא בבחי' מקיף מלמעלה והיא בחי' נקודה הפנימית הנקרא רעותא דלבא כמ"ש בקשו פני ²⁸ כו'

אך אהבת "ובכל מאדך" היא בחינת אהבה גדולה מאוד, בלי גבול, שאינה יכולה להיות מוגבלת בלב; אלא היא בבחינת אור מקיף מלמעלה. וזו בחינת הנקודה הפנימית, הנקראת "רעותא דלבא", כמו שנאמר: "בקשו פני" וכו'.

האהבה של "בכל מאדך" שונה: היא בלי גבול וגדולה מכדי שהלב יוכל להכיל אותה, ולכן היא נשארת למעלה כאור מקיף. זו הנקודה הפנימית של הנפש, "רעותא דלבא", כפי שנאמר בפסוק שבו הלב אומר: "בקשו פני" (תהילים כז, ח).

ולכך נקראת חופה על אהבת בכל נפשך הנ"ל שהיא בחינת כבוד כלה לפי שאינה יכולה להוגבל בלב ולכן היא נקראת חופה על האהבה של "בכל נפשך" שהזכרה לעיל, שהיא בחינת כבוד הכלה, מפני שאינה יכולה להיות מוגבלת בלב

לכן אהבה זו, שאין לה גבול, היא החופה על האהבה המוגבלת של "בכל נפשך" — כבוד הכלה — מפני שהלב אינו יכול להכיל אותה, והיא מקיפה אותה מלמעלה.

(ועמ"ש בד"ה ביום השמיני שלח ^{29,30} גבי בצל שדי. ³¹ ועיין מענין בכל מאדך בז"ב [בזהר חלק ב'] כ"ז א') (ועיין מה שנכתב בדרוש המתחיל "ביום השמיני שלח", בענין "בצל שדי"; ועיין בענין "בכל מאדך" בזהר חלק ב, כ"ז ע"א).

ההפניה שבסוגריים היא לדרוש על "ביום השמיני שלח את העם" (מלכים א' ח, טו), בדברים המבוארים בו על "בצל שדי" (תהילים צא, א). היא מפנה גם לזהר (2:27a), המבאר ש"בכל מאדך" כולל את כולם למעלה, "במקום שאין בו מדה".

וזהו בכל מאדך מאד הוא בלי גבול ופי' מאדך שהוא מאד שלך שמקיף זה הוא רק אצלך שלפי ערך קוטן הכלי מהכיל אור אהבה זו היא בבחי' מקיף.

וזהו "בכל מאדך": "מאד" הוא בלי גבול, ופירוש "מאדך" הוא ה"מאד" שלך. ההקפה הזאת היא רק ביחס אליך, משום שהכלי שלך קטן מכדי להכיל את אור האהבה הזאת, ולכן היא בבחינת אור מקיף.

המילה "מאד" פירושה "למעלה מן המידה", בלי גבול. אך הפסוק אומר "מאדך" — האהבה היא למעלה מיכולת הלב רק ביחס אליך, מפני שהכלי שלך קטן מכדי להכיל את אורה, ולכן מבחינתך היא נשארת מקיפה.

משא"כ אצל מי שכלי שלו רחבה יותר יכולה להיות האהבה זו בבחינת פנימי ואינו בבחי' מקיף כלל.

אבל אצל מי שהכלי שלו רחב יותר, אהבה זו יכולה להיות בבחינת אור פנימי, ואינה בבחינת אור מקיף כלל.

אצל מי שהכלי שלו רחב יותר, אותה אהבה יכולה להיות מורגשת בפנימיות, ולא להיות מקיפה כלל. השאלה אם האהבה פנימית או מקיפה תלויה ביכולת של מי שמקבל אותה.

והנה באעתדל"ת [באתערותא דלתתא] אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] שע"י החופה של הכלה שהיא בחי' בכל מאדך הנ"ל אזי מעורר למעלה ג"כ חופה של החתן

והנה, אתערותא דלתתא מעוררת אתערותא דלעילא: באמצעות חופת הכלה, שהיא בחינת "בכל מאדך" שהוזכרה לעיל, מעוררים למעלה גם את חופת החתן,

על פי העיקרון שאתערותא דלתתא מעוררת אתערותא דלעילא, חופת הכלה — האהבה חסרת הגבולות של "בכל מאדך" — מעוררת גם למעלה את חופת החתן.

שהוא בחי' סוכ"ע שמתחברים שני חופות הנ"ל יחד ועי"ז מתחברין ממילא יחד החתן והכלה הנ"ל. אף שבטבע הם שני הפכים כו'

שהיא בחינת סובב כל עלמין, כך ששתי החופות שהוזכרו לעיל מתחברות זו לזו; ועל ידי כך החתן והכלה שהוזכרו לעיל מתחברים ממילא, אף שמטבעם הם שני הפכים וכו'.

חופת החתן היא בחינת סובב כל עלמין. כאשר שתי החופות מתחברות, החתן והכלה שמתחתיהן — האור היורד והנשמה העולה — מתחברים ממילא, אף שמטבעם הם הפכים.

(ועיין מענין כי על כל כבוד חופה בב"ב [בבבא בתרא] דע"ה א' וברכות ס"פ פנחס ורישיה דקרא וברא כו'.

בסדר לך לך ס"פ מ"ד. וס"פ ויקהל זח"א [זוהר חלק א] ויחי רי"ט א' ויקהל רי"א א'. אחרי נ"ט א'):

(ועיינו בעניין "כי על כל כבוד חופה" ב"ב 75a, Bava Basra, 75a, וב"ב Midrash Rabbah בסוף Parshas Pinchas; וכן בתחילת הפסוק, "וברא" וכו': ב"ב Seder Lech Lecha, בסוף סעיף 44, ובסוף Parshas Vayakhel; (Zohar, Part I, Vayechi, 219a; Vayakhel, 211a; Acharei, 59a).

הערת סיום מונה מקורות נוספים העוסקים בפסוק זה: הגמרא (Bava Basra, 75a), האומרת שהי עושה חופה לכל צדיק לפי כבודו; Midrash Rabbah, העוסק אף הוא במילות הפתיחה של הפסוק, "וברא" (ב"ב Seder Lech Lecha); וכמה קטעים בווהר.

בעבודה

התבוננות בגדולת הבורא מולידה אהבה שהלב יכול להכיל, "בכל נפשך", בהתאם למידת ההשגה של האדם. למעלה ממנה נמצאת האהבה "בכל מאדך" — הנקודה הפנימית שבלב, גדולה מכדי שהלב יוכל להכיל אותה, והיא מקיפה את האהבה המדודה כחופתה; כאתערותא דלתתא היא מעוררת את החופה שלמעלה, והנשמה מתאחדת עם האור היורד אליה. אצל מי שהכלי שלו רחב יותר, גם את האהבה הבלתי מוגבלת הזאת אפשר לחוש בתוך הכלי.

שאלות לשיחה

1. מדוע "כל כבוד" מלמד על שני סוגי כבוד, וכיצד "מלא כל הארץ כבודו" ו"איה מקום כבודו" מבטאים אותם?
2. כיצד ייתכן ששתי נקודות המבט נכונות: שלמטה יש ולמעלה אין, ושדווקא למעלה הוא היש האמיתי ולמטה אין?
3. מדוע חתן והכלה נמשלים למים ולאש, ומדוע הם יכולים להתאחד רק באמצעות דבר הנעלה משניהם?
4. מה הופך את האהבה "בכל נפשך" לכלי, ומדוע האהבה "בכל מאדך" היא חופה עליה?
5. אם מאד מקיף "רק ביחס אליך", מה פירוש הדבר שכלי האדם נעשה רחב יותר?

הערות

פסוקה 1

1 מלא כל הארץ כבודו

הזוהר (פרשת אמור), בדברו על הקדושה, מכנה את "מלא כל הארץ כבודו" הכבוד התחתון, ואת "ברוך כבוד הוי" ממקומו" הכבוד העליון. זהו המקור שהטקסט עצמו מביא לשני סוגי הכבוד.

Zohar, Emor 21:86-93 ספר הזוהר, אמור כ"א:פ"ו-צ"ג

2 ברוך כבוד ה' ממקומו

יחזקאל שומע מאחוריו קול רעש גדול: "ברוך כבוד הוי" ממקומו". בצירוף הפסוק "איה מקום כבודו?", הדברים מצביעים על הכבוד העליון, שהוא למעלה מהשגה.

Ezekiel 3:12 יחזקאל ג:י"ב

ותשאני רוח ואשמע אחרי קול רעש גדול ברוך כבוד ה' ממקומו:
Then a spirit lifted me up, and I heard behind me the voice
of a great rushing: 'Blessed be the glory of the L-RD from
'His place

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

3 "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ". המאמר הנזכר מסביר פסוק זה, והוא מובא כמקור לכבוד הנברא.

Genesis 1:1 בראשית א'א'

בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ:

In the beginning G-d created the heaven and the earth

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

4 את השמים ואת הארץ אני מלא

"האם איש יתחבא במסתרים ואני לא אראנו? ... הלא את השמים ואת הארץ אני מלא?" אדמו"ר הזקן מפרש את המילה "אני" כעצמותו של ה', הנמצאת בעולמות אך נסתרת.

Jeremiah 23:24 ירמיהו כ"ג:כ"ד

אם יסתתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם ה' הלא את השמים
ואת הארץ אני מלא נאם ה'

Can any hide himself in secret places That I shall not see
him? saith the L-RD. Do not I fill heaven and earth? Saith
the L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

5 בצלאל עשה את הכרובים שעל כפורת הארון, "כרוב אחד מקצה מזה וכרוב אחד מקצה מזה". אדמו"ר הזקן מפנה למה שמבואר במקום אחר על פסוק זה בעניין שורשם של העולמות התחתונים באצילות.

Exodus 37:8 שמות ל"ז:ח'

כרוב אחד מקצה מזה וכרוב אחד מקצה מזה מן הכפורת עשה את
הכרובים משני קצותיו:

one cherub at the one end, and one cherub at the other end;
of one piece with the ark-cover made he the cherubim at the
two ends thereof

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

6 תקעו בחדש

"תקעו בחדש שופר, בכסה ליום חגנו". מילות הפתיחה הן כותרת של אחד המאמרים הנזכרים כאן.

Psalms 81:4 תהילים פ"א:ד'

תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגנו:

Blow the horn at the new moon, at the full moon for our
feast-day

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

7 כי בו שבת מכל מלאכתו אשר ברא

ה' בירך את היום השביעי וקידש אותו, "כי בו שבת מכל מלאכתו אשר ברא אלקים לעשות". המאמר העוסק בשמירת שבת מבאר פסוק זה, והוא מצוטט כמקור לכבוד הנברא.

Genesis 2:3 בראשית ב'ג'

ויברך אלקים את יום השביעי ויקדש אתו כי בו שבת מכל מלאכתו
אשר ברא אלקים לעשות:

And G-d blessed the seventh day, and hallowed it; because
that in it He rested from all His work which G-d in creating
had made

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

8 הראני את כבודך

משה מבקש מה': "הראני נא את כבודך". הרמ"ז, המצוטט כאן, מסביר שהכבוד שמה ביקש לראות הוא הכבוד העליון.

Exodus 33:18 שמות ל"ג:י"ח

ויאמר ה' ראני נא את כבודך:

'And he said: 'Show me, I pray Thee, Thy glory

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

9 הראני את כבודך

הרמ"ז (רבי משה זכות), בפירושו לזוהר בפרשת במדבר, מדבר על "כבוד מלך עליון", אבא, פנימיות אצילות, ואומר שעליו אמר משה: "הראני נא את כבודך". אדמו"ר הזקן מצטט אותו כמקור לכבוד העליון, הנאצל.

Mikdash Melekh, RaMaZ Commentary on Zohar
3:118a:1 מקדש מלך, פירוש הרמ"ז על ספר הזוהר ג'ק"ח א:א'

... שסתם סודו הוא הוי"ה בק"מץ העולה מל"ך. ואבא הוא כבוד שלו.
ועליו נאמר הראני נא את כבודך כבודך:

Zholkva, 1864 (Public Domain)

10 הכרות השרפים על קדושתו של ה' מסתיימת במילים: "מלא כל הארץ כבודי". כאן הכוונה לכבוד התחתון, הממלא את העולמות ומחיה אותם.

Isaiah 6:3 ישעיהו ו'ג'

וקרא זה אל זה ואמר קדוש קדוש קדוש ה' צבאות מלא כל הארץ
כבודו:

And one called unto another, and said: Holy, holy, holy, is
the L-RD of hosts; The whole earth is full of His glory

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

11 ישעיהו מנבא שה' ייצור על הר ציון ענן ביום וזוהר אש בלילה, "כי על כל כבוד [יש] חופה". המאמר כולו מסביר את החופה ואת הכבוד שהיא מחפה

O G-d, Thou art my G-d, earnestly will I seek Thee; My soul thirsteth for Thee, my flesh longeth for Thee, In a dry and weary land, where no water is

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

17 למען יזמרך כבוד

"למען יזמרך כבוד ולא ידום, הוי אלקי, לעולם אודך". אדמו"ר הזקן מייחס את ה"כבוד" הזה למקור הנשמות, שעולה בלי הפסק: כבודה של הכלה.

Psalms 30:13 תהילים ל:יג

למען יזמרך כבוד ולא ידום אלקי לעולם אודך:

So that my glory may sing praise to Thee, and not be silent; O L-RD my G-d, I will give thanks unto Thee for ever

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים ל, יג.

18 קארי תדיר ולא שכיך

בווהר (לך לך) נאמר שצדק, המערב, "קורא תדיר ואינו שוקט", והוא דורש כך את הפסוק "אלקים, אל דמי לך" (תהילים פג, ב). אדמו"ר הזקן מביא זאת ביחס למקור הנשמות, שעולה תמיד כלפי מעלה.

Zohar I, 86a זח"א פו, א

Zohar II, 140a זח"ב קמ, א

הערת קה"ת

זח"א פו, א. זח"ב קמ, א. [כ]. ראה הערת כ"ק אדמו"ר בהערות בסוף קונטרס ומעייין.

19 כידוע ע"פ עושה שלום

המדרש מסביר שה' "עושה שלום" בין ברואיו: מלאכי האש ורקיע הקרח, מיכאל של השלג וגבריאל של האש, אינם פוגעים זה בזה. לכן מי שנעלה משני ההפכים מאפשר לאש ולמים, לכלה ולחתן, להתאחד.

Bamidbar Rabbah 12:8 במדבר רבה י"ב:ח'

Zohar III, 12b זח"ג יב, ב

הערת קה"ת

במד"ר פ"ב, ח. זח"ג יב, ב. ראה מאמרי אדה"ז — ענינים ע"י מב.

20 עושה שלום

"הממשלה והפחד עמו, עושה שלום במרומיו". זהו הפסוק שעליו מבוסס המאמר הידוע: ה', הנעלה משני הצדדים, עושה שלום בין כוחות מנוגדים.

Job 25:2 איוב כ"ה:ב'

המשל פחד עמו עושה שלום במרומיו:

Dominion and fear are with Him; He maketh peace in His high places

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

רבה אומר בשם רבי יוחנן שה' יעשה שבע חופות לכל צדיק, ומביא את הפסוק הזה, המלמד שהוא עושה חופה לכל אחד לפי כבודו. אדמו"ר הזקן מצטט אותו בהערות המסכמת על הפסוק.

Bava Batra 75a:14 בבא בתרא ע"ה א:י"ד

ואמר רבה אמר רבי יוחנן: עתיד הקדוש ברוך הוא לעשות שבע חופות לכל צדיק וצדיק, שנאמר: "ובכרא ה' על כל מכון הר ציון ועל מקראתה ענן יומם, ועשן ונגה אש להבה לילה, כי על כל כבוד חפה" - מלמד שקל אחד ואחד עושה לו הקדוש ברוך הוא חופה לפי כבודו.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

עליו.

Isaiah 4:5 ישעיהו ד:ה'

ובכרא ה' על כלימכון הר-ציון ועל-מקראתה ענן יומם ועשן ונגה אש להבה לילה כי על-כל-כבוד חפה:

And the L-RD will create over the whole habitation of mount Zion, and over her assemblies, a cloud and smoke by day, and the shining of a flaming fire by night; for over all the glory shall be a canopy

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסקה 4

12 חתן הוא מלי חות דרגא

הגמרא מייצגת: "הנמך מדרגה וקח לך אישה", כלומר, התחתן עם אישה שמעמדה נמוך מעט משלך. אדמו"ר הזקן קושר את ה"ירידה" הזאת למילה חתן, כך שהחתן הוא אור הנירד מלמעלה.

Yevamot 63a יבמות ס"ג א

הערת קה"ת

יבמות סג, א. [כ].

13 כלתה נפשי

"נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות הוי". המילה "כלתה", המבטאת את כמיהת הנפש הבוררת, נקשרת למילה "כלה".

Psalms 84:3 תהילים פ"ד:ג'

נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות ה' לבי ובשרי ירננו אל אלהי:

My soul yearneth, yea, even pineth for the courts of the L-RD; my heart and my flesh sing for joy unto the living G-d

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

14 מי לי בשמים

"מי לי בשמים, ועמך לא חפצתי בארץ". פסוק זה מבטא את כמיהת הנפש כלפי מעלה, אל ה' לבדו.

Psalms 73:25 תהילים ע"ג:כ"ה

מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ:

Whom have I in heaven but Thee? And beside Thee I desire none upon earth

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

15 כלה שארי ולבבי

"כלה שארי ולבבי, צור לבבי וחלקי אלקים לעולם". זהו ביטוי נוסף לכמיהתה הבוררת של הנפש כלפי מעלה.

Psalms 73:26 תהילים ע"ג:כ"ו

כלה שארי ולבבי צור לבבי וחלקי אלקים לעולם:

My flesh and my heart faileth; But G-d is the rock of my heart and my portion for ever

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

16 צמאה לך נפשי

"אלקים, אלי אתה, אשחרך; צמאה לך נפשי, כמה לך בשרי". צימאון זה הוא טבעה של הכלה, העולה מלמטה למעלה.

Psalms 63:2 תהילים ס"ג:ב'

אלקים אלי אתה אשחרך צמאה לך נפשי כמה לך בשרי בארץ-ציה ועיני בלימים:

22 כי על כל כבוד חופה

הפסוק שהמאמר מבאר. כאן נקבעה חופה מיוחדת לכל אחד משני הכבודים – של החתן ושל הכלה.

Isaiah 4:5 ישעיהו ד'ה'

וּבָרָא ה' עַל כְּלִימָכוֹן הַר־צִיּוֹן וְעַל־מִקְרָאָהּ עֲנֹן יוֹמָם וְעֶשֶׂן וְנֹגַהּ אֵשׁ לְהָכֶה לְלֵילָה כִּי עַל־כָּל־כְּבוֹד חָפָה:

And the L-RD will create over the whole habitation of mount Zion, and over her assemblies, a cloud and smoke by day, and the shining of a flaming fire by night; for over all the glory shall be a canopy

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

23 וברא

רבי יהושע קורא את המילה הפותחת את ישעיהו 4:5, "ויברא", כאילו הדבר כבר נעשה: מה שהפסוק מבשר עליו כבר נברא והוכן. זהו המדרש ב"ר Seder Lech Lecha, שאליו מפנה ההערה המסכמת בקשר למילות הפתיחה של הפסוק.

Bereshit Rabbah 44:22 בראשית רבה מ"ד:כ"ב

ביום ההוא כרת ה' את אברם ברית לאמר - ר' יודן ורבי יוחנן בן זכאי ור"ע: חד אמר: העולם הזה גלה לו, אבל העולם הבא לא גלה לו. ואחרנא אמר: אחד העולם הזה ואחד העוה"ב גלה לו. ר' ברכיה, אמר ר' אלעזר ור' יוסי בר חנינא, חד אמר: עד היום הזה גלה לו. ואחרנא אמר: עד היום ההוא גלה לו. לזרעך נתתי וגוי ר' הונא ור' דוסתאי בשם רבי שמעון בן גמליאל: אף מאמרו של הקדוש ברוך הוא מעשה, שנא לזרעך נתתי, אתן את הארץ הזאת אין כתיב כאן, אלא ...

On that day, the L-rd established a covenant with Abram, "saying" - Rabbi Yudan [said]: Rabban Yohanan ben Zakkai and Rabbi Akiva, one said: He told him about this world but He did not tell him about the World to Come. Another said: He told him about this world and the World to Come. Rabbi Berekhya, saying [in the name of] Rabbi Elazar, and Rabbi Yosei bar Hanina, one said: He told him about [the events] until this day. The other said: He told him about [the events] ... until that

Daat Bereshit Rabbah (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

24 נודע בשערים בעלה

"נודע בשערים בעלה, כשבתו עם זקני ארץ". הוזהר מפרש את "שערים" כמידה שכל אדם מודד (משער) בלבו.

Proverbs 31:23 משלי ל"א:כ"ג

נוֹדַע בְּשַׁעְרִים בְּעֵלָה כְּשִׁבְתּוֹ עִם־זִקְנֵי־אֶרֶץ:

Her husband is known in the gates, When he sitteth among the elders of the land

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

משלי לא, כג.

25 כל חד לפום מה דמשער בלבו

הוזהר (Vayera) מסביר שהקדוש ברוך הוא נודע לאדם ונקשרים אליו לפי מה שהוא משער בלבו, עד כמה שהוא יכול להידבק ברוח החכמה. כאן מתברר שאהבה שנוגדת מהתבוננות מוגבלת לפי מידת ההשגה של האדם.

Zohar I, 103b זח"א קג, ב

הערת קה"ת

זח"א קג, ב.

26 ובכל מאדך

"ואהבת את הוי' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך." אדמו"ר הזקן מציב את האהבה המוגבלת "בכל נפשך" מול האהבה הכלתית מוגבלת "בכל מאדך".

Deuteronomy 6:5 דברים ו'ה'

וְאַהֲבַתְּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לִבְּךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדְךָ:

And thou shalt love the L-RD thy G-d with all thy heart, and with all thy soul, and with all thy might

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

27 בכל מאדך

הוזהר (ורא) מסביר את "בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך", ואומר ש"בכל מאדך" פירושו לכלול אותם למעלה, "במקום שאין לו מדה". זהו המקור שמובא בטקסט עצמו לרעיון שמאד הוא ללא גבול.

Zohar, Vaera 10:93-13:104 ספר הוזהר, וראי י"ג-י"ג:ק"ד

28 בקשו פני

"לך אמר לבי בקשו פני, את פניך הוי' אבקש." הלב הוא המדבר, והפסוק מובא כדי להצביע על הנקודה הפנימית – רצון הלב.

Psalms 27:8 תהילים כ"ז:ח'

לְךָ אָמַר לִבִּי בִקְשׁוּ פָנַי אֶת־פְּנֶיךָ ה' אֲבָקֶשׁ:

In Thy behalf my heart hath said: 'Seek ye My face'; Thy face, L-RD, will I seek

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים כז, ח.

29 בדי"ה ביום השמיני שלח

המאמר פותח בהסבר שבשמיני עצרת מקבלים כל ישראל את ההמשכה המכוונת את התורה ואת העבודה שלהם במשך השנה כולה. את הפסוק "או תשמח בתולה במחול" הוא מפרש על כנסת ישראל, מקור כל נשמות ישראל. אדמו"ר הזקן מפנה את הקורא לשם לקבלת ביאור על "בצל שדי יתלונן", בהקשר לאהבה המקיפה שכינה כאן חופה.

הערת קה"ת

לעיל שמע"צ פו, ד.

30 ביום השמיני שלח

"וביום השמיני שלח את העם ויברכו את המלך." המילים הפותחות את הפסוק הן כותרת המאמר על שמיני עצרת שאליו מופנית כאן ההפניה.

I Kings 8:66 מלכים א' ח':ס"ו

בְּיוֹם הַשְּׁמִינִי שָׁלַח אֶת־הָעָם וַיְבָרְכוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ וַיִּלְכוּ לְאַהֲלֵיהֶם שְׂמִחִים וְטוֹבִי לֵב עַל כָּל־הַטּוֹבָה אֲשֶׁר עָשָׂה ה' לְדָוִד עַבְדּוֹ וּלְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ:

On the eighth day he sent the people away, and they blessed the king, and went unto their tents joyful and glad of heart for all the goodness that the L-RD had shown unto David His servant, and to Israel His people

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

31 בצל שדי

"יושב בסתר עליון, בצל שדי יתלונן." המאמר שאליו מופנית ההפניה מסביר את ה"צל" הזה.

Psalms 91:1 תהילים צ"א:א

יֹשֵׁב בַּסֵּתֶר עֲלִיּוֹן בְּצֵל שְׁדֵי יִתְלֹנֵן:

O thou that dwellest in the covert of the Most High, And
;abidest in the shadow of the Almighty

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר, התרגום לעברית של ימינו, הביאורים שלנו וההערות.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY 4.0.

הביאורים שלנו, עם הסקירה, השאלות והעמוד לילדים: CC BY-NC 4.0.

The notes: Kehot's marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes) © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted; our notes on them: CC BY-NC 4.0.

Sefaria: Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) דרך מקורות מצוטטים, דרך (Public Domain); Zholkva, 1864 (Public Domain); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); Daat Bereshit (Public Domain); The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY).

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. מותר להעתיק, להדפיס ולהפיץ בחינם, בציון Kehot Publication Society ו־likuteitorah.com; אסור למכור. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). למה ללמוד, וברכות הרבי: [/likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha](https://likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha) (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309).

מזים חנינמי ולא מסחר. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך [/likuteitorah.com/he/likkutei-torah/shir-hashirim/38/](https://likuteitorah.com/he/likkutei-torah/shir-hashirim/38/)

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק